ЗЕМЕДЕЛСКИ ИНСТИТУТ
СТАРА ЗАГОРА
Вх.№ 1027/15.12 2015 г.

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ в професионално направление 6.3. „Животновъдство“ и научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването“,
обявен от Земеделски институт – гр. Стара Загора

Рецензент: Проф. дн Видьо Стоянов Видев, пенсионер, професор по същата специалност, назначен със заповед № 265 от 29.10. 2015г. от Директора на ЗИ-Стара Загора

По обявения в ДВ бр. 63 от 18.08.2015г. от Земеделски институт, гр. Стара Загора конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“ в професионално направление 6.3. „Животновъдство, по научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването“, се е явил един кандидат – доц. д-р Петя Колева Славова.

Конкурсните документи са изготвени според изискванията, а процедурите по неговото провеждане са спазени.

Доц. Славова е родена на 12.01.1957г. в с. Бата, Бургаска област. Завършила е ВИЗВМ - гр. Стара Загора през 1984г., специалност „Зооинженерство“, с образователна квалификационна степен „Магистър“ и професионална квалификация „Зооинженер“.

През 1989г., след спечелен конкурс, е назначена като научен сътрудник в отдел „Развъждане и технологии в овцевъдството“. През 2000г. защитава дисертация на тема: „Проучване върху изменчивостта на селекционните признаци при овце от Тракийската тънкорунна порода и възможности за усъвършенстването им чрез кръстосване с кочове Австралийски меринос“, за което й е присъдена образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Овцевъдство и козевъдство“. През 2003 г. й е присъдено научното звание „Старши научен сътрудник“. От 2004г. е научен секретар на ЗИ-Стара Загора, а от 2009г. е ръководител на отдел „Развъждане и технологии в овцевъдството“.

Член е на СУБ-Стара Загора от 1992г., а от 2003 г. – на НС на ЗИ-Стара Загора. Член е на Съюза на зооинженерите в България и Председател на Контролния съвет на СЗБ.

За конкурса доц. Славова представя научна и научно-приложна продукция от 71 бр. научни /извън тези, включени в конкурса за „Доцент" - 34 бр./; 6 научно-популярни издания; една Развъдна програма за мериносови и тънкорунни овце в България; участие в проекти, финансирани от ССА-25 бр., на 2 от които е ръководител; участие в 8 проекта, финансирани от външни институции и т.н.

Анализът на научните публикации показва, че 30 от тях са докладвани на национални научни конференции с международно участие и международни научни конференции и публикувани в сборници от тях. Две от статиите са на английски език и са докладвани на международни симпозиуми в гр. Охрид, Македония и гр. Белград в Сърбия. Двадесет и шест статии са публикувани в международни и чуждестранни специализирани научни списания. Петнадесет от тях са на английски език, като две от тях са докладвани в Белград, Сърбия и една в Македония. Петнадесет статии са публикувани в национални специализирани научни списания. В 22 от статиите с водещ автор, на 10 е втори автор, на 16 е трети автор, а в останалите е последващ автор.

В представената научна продукция кандидатът проучва, изяснява и разработва широк кръг от въпроси, свързани с развитието на овцевъдството в страната.

Проучвана е генетичната и фенотипна изменчивост на продуктивността на стада овце от различни породи и направления. Изследвани са генетичните и фенотипни изменения, както и влиянието на генетичните, биологични и средови фактори върху основните селекционни признаци – вълнодайност и живо тегло при овце от Тракийската тънкорунна порода в периода на развъждане и усъвършенстване на породата от 1995 до 2005г. /статии № 35 и № 39/.

Направен е анализ на генетичния варианс при чистопородно развъждане на Североизточнобългарската тънкорунна порода – Добруджански тип и при кръстосването й с Австралийски меринос, Ил дьо Франс и Бурула. Изчислени са генетичните, фенотипните и средови корелации между продуктивните признаци /№ 32 и № 33/.

Проучени са фенотипните стойности на селекционните признаци и тенденциите на изменение на живото тегло, вълнодайността и

плодовитостта при in situ съхранение на Тракийската тънкорунна порода /№№ 9, 21, 36, 40, 47, 50, 57, 65/.

Проучени са продуктивните признаци плодовитост и живо тегло при породите Ил дьо Франс и Мутон Шароле, както и вълнодайността при Мутон Шароле /№№ 9, 21, 26/.

Изследвана и анализирана е тенденцията на изменение на продуктивните признаци живо тегло, вълнодобив, млечност и плодовитост в стадото овце от Синтетичната популация българска млечна, отглеждано в ЗИ-Стара Загора /№№ 58, 61, 63, 68/.

При автохтонните породи овце Каракачанска и Медночервена шуменска са проучени фенотипните стойности на селекционния признак живо тегло и влиянието на генетичните и средови фактори върху него /№№ 15, 16/, а влиянието на генотипа върху този продуктивен показател на различни възрасти е установено при животни – кръстоски с Аваси /№ 17/.

Значителна част от времето си доц. Славова отделя за изследване на интродуцираната специализирана порода за месо Мутон Шароле. Проучена е продуктивността, анализирани са основните селекционни признаци, угоителните способности и качеството на месото, както и икономическата ефективност от нейното отглеждане. Продуктивността е близка до тази във Франция, което е показател за добрата й адаптация в нашата страна /№№ 9, 26, 27, 30, 37/.

Проучени са угоителните способности и кланичните качества на агнета от различни породи, продуктивни направления и техни кръстоски. Изследвани са угоителните и кланични показатели на агнета от породите Ил дьо Франс, Тракийска тънкорунна и кръстоски с Мутон Шароле /№№ 8, 27/. Проведено е сравнително проучване върху качеството на трупа при агнета от породите Тракийска тънкорунна и Ил дьо Франс по системата S(EUROP) - /№7/.

Проучвано е качеството на продукти от овцете. Изследвани са физикохимическите параметри на месо от агнета от Североизточно-българската тънокрунна порода и кръстоски с Австралийски меринос и Ил дьо Франс /№ 71/. Качествените признаци на месото /минерален, химически, аминокиселинен и мастнокиселинен състав/ са установени при агнета от Тракийската тънокрунна порода и нейни кръстоски F1 с Мутон Шароле /№ 37/. Проучени са физико-механичните и технологични свойства на вълната при овце от породите Тракийска тънкорунна, Карнобатска тънкорунна и породата Мутон Шароле /№№ 1, 9/.

Отделено е значително внимание на най-важния селекционен признак при овцете – плодовитостта. Проучена е заплодяемостта, плодовитостта и

живото тегло на агнета от породите Мутон Шароле, Ил дьо Франс, Синтетична популация българска млечна, Тракийска тънкорунна и нейни кръстоски /№№ 21, 40, 60, 63/. Проучени са възможностите за интензификация на развъдния процес при овцете /№№ 5, 6/. Направено е сравнително проучване на плодовитостта при стандартно запложданe и хормонално третиране за предизвикване на еструс и овулация при овце от Тракийската тънокрунна порода /№№ 51, 62 и 66/.

Установен е типа емоционална чувствителност и влиянието й върху живата маса при овце от различни продуктивни направления – тънкорунно, месодайно и млечно /№ 22/, както и влиянието на темперамента върху някои параклинични показатели на кръвта при агнета от породите Тракийска тънкорунна, Ил дьо Франс и Синтетична популация българска млечна /№ 28/.

Изследвани са биохимичните, хематологичните и параклиничните показатели при агнета и овце от различни породи и продуктивни направления /№№ 13, 19, 20/ и връзката им с нивото на продуктивност, както и физиологичните параметри и електрокардиограмата при агнета за установяване наличието на междупородни различия, обусловени от различната им продуктивност /№№ 13 и 29/.

Установени са някои параметри на вродената резистентност и метаболитния профил на овце и тяхното потомство, а също и влиянието на породата върху съдържанието на лизоцима и активността на комплемента, имащи пряко отношение към резистентността на организмите /№№ 10, 48, 49/. Анализирана е генетичната структура на популацията от породата Ил дьо Франс чрез изследването на трансферинова и хемоглобинова полиморфни системи /№ 3/.

Обект на изследване е оценката на телесното състояние на овцете и връзката му с тяхната продуктивност. Анализирано е наличието на връзка между плодовитостта с оценката на телесното състояние и продуктивните признаци живо тегло и вълнодайност /№№ 42, 45, 58, 64/. Изследвано е влиянието на физиологичния статус и възрастта върху оценките на телесното състояние /№№ 38, 41/. Проучена е връзката между някои екстериорни измерения, телесното състояние и продуктивността на млади разплодни животни и овце от Тракийската тънкорунна порода /№№ 47, 50/. Установена е и зависимостта между ОТС и продуктивните признаци при овцете от Тракийската тънкорунна порода при стандартно запложданe и след прилагане на хормонална схема за индуциране на еструс и стимулиране на овулацията /№№ 51, 62/.

При добавянето на биологично активен продукт „Зоовит“ към храната на агнета и телета, е установено нарастване на средния дневен прираст и засилване на имунитета им /№№ 53, 54/.

Проучена е икономическата ефективност при отглеждането на млечни, тънкорунни и месодайни породи овце в интензивните райони на страната /№№ 24, 30, 67, 70/. Направена е икономическа оценка на хормонална схема за индуциране на еструс и стимулиране на овулацията при овце от Тракийската тънкорунна порода /№ 66/.

Анализирани са икономическите резултати от развъждането на овце от Каракачанската порода, млечни и месодайни кръстоски в планинските и полупланински райони на страната /№№ 43, 59, 69/.

В някои статии /№№ 4, 12, 14, 24/ е изследвана икономическата ефективност от угояване на агнета от Тракийската тънокрунна порода и нейни кръстоски с породите Южнобългарски коридел и Австралийски меринос, Ил дьо Франс и Старозагорска.

Изследванията на кандидата са широкодиапазонни и обхващат голям кръг от въпроси, отнасящи се до генетичната и фенотипна изменчивост на продуктивността на стада овце от различни породи и продуктивни направления; угоителните способности и кланичните качества на агнета от различни породи и продуктивни направления; качеството на продукти от овцете; интродукцията на породата Мутон Шароле в България; репродукцията; темперамента на овцете и връзката му с тяхната продуктивност; физиологични показатели; оценка на телесното състояние на овцете и връзката му с тяхната продуктивност; използването на хранителни добавки в храненето на агнета и телета; икономическата ефективност на производството и т.н.

При обработката на резултатите са използвани съвременни методи и модели, което позволява включването на голям брой показатели и гарантира достоверност на направените анализи, изводи и препоръки.

Научната продукция на кандидата е повече от популярна, като се има предвид, че над 90 % от трудовете са писани през последните 10 години.

От представената справка се вижда, че 54 труда на доц. Славова са цитирани 189 пъти с общ импакт фактор /IF/ 5,515. От тях 85 % са с доказателствен материал, т.е. приложени са трудовете, в които е цитирана, а за останалите са приложени авторите, статиите и източника, където са публикувани. Четиридесет и три от цитиранията са на английски език, като 31 от тях са от български автори в трудове, издадени на английски език, а 12 са от чуждестранни учени.

Самооценката за научните приноси е направена кратко, ясно, обобщено и дава достатъчно информация за тях. Със справката на кандидата съм съгласен. Бих ги обобщил по следния начин:

Оригинални приноси с научно-практическо значение имат:

• Проучванията на генетичната и фенотипната изменчивост на продуктивните признаци при овце от различни породи и продуктивни

направления /Тракийска и Карнобатста тънкорунна; Ил дьо Франс и Мутон шароле; Синтетична популация българска млечна; Старозагорска местна, Карнобатска местна, Медночервена и Каракачанска/. Резултатите от изследванията ще помогнат за изграждане на правилна развъдна стратегия и оптимизация на селекциионния процес, за тяхното усъвършенстване и съхранение на ценните им продуктивни характеристики.

• Анализирането на генетичната и фенотипна изменчивост на продуктивните признаци на овце от Тракийската тънкорунна и Североизточнобългарската тънкорунна породи, вследствие кръстосването им с Австралийски меринос, Бурула, Ил дьо Франс и Мутон Шароле, във връзка с бъдещата селекция и конюнктурата на пазара.

• Изследванията на основните селекционни признаци на овце от внесената специализирана порода за месо Мутон Шароле имат отношение към възможността за интродуциране на породата у нас, включването ѝ в схеми за кръстосване за получаване на месодайни кръстоски и за повишаване на рентабилността на овцевъдните стопанства.

• Проучванията, свързани с определяне на електрокардиографските, хематологичните, биохимичните, параклиничните показатели; анализирането на връзката между типа на генотипите и вида продуктивност; установяването на генетичната структура на популацията чрез изследване на трансфериновата и хемоглобинова полиморфна системи при различни породи от различни продуктивни направления.

• Изследванията върху икономическите резултати от отглеждането на овце в интензивни, полупланински и планински райони на страната от различни продуктивни направления, породна принадлежност, технология на отглеждане и нива на селекция, както и определянето на икономическата ефективност от угояването на агнета от различни породи и кръстоски и от преработката на овче мляко.

• Проучването на икономическата ефективност от отглеждането на Българското родопско говедо и специализирани породи говеда за мляко в планинските и полупланински райони на страната, както и икономическите резултати от прапаботката на краве мляко.

• Експериментите с агнета и телета за установяване на ефекта от хранителната добавка „Зоовит“, във връзка с нейното патентоване като биологично активен продукт.

Приноси с научно и практическо значение и елементи на оригиналност имат:

• Установените угоителни способности, кланични качества и качествените характеристики на агнешките трупчета, оценени по системата S(EUROP), от породите Ил дьо Франс, Тракийска тънкорунна и кръстоски с Мутон Шароле.

• Проучените качествени характеристики на продукти от овце – месо, вълна и мляко при породи от различни продуктивни направления, във връзка със здравословното хранене и производството на качествени храни и изделия.

• Проучените типове темперамент, поведенчески реакции и тяхната връзка с продуктивността на млечни и тънкорунни овце, което би дало възможност за правилен подход при отглеждането на животните и извършването на подходящ отбор при сформиране на стадата.

Приноси с научно-приложен характер са:

• Изследванията на репродуктивните способности на овцете, използването на стандартни и иновативни методи и подходи за интензификация на размножителния процес, чрез прилагане на различни хормонални схеми и дозировки на препарати за предизвикване на еструс в анестрален сезон и суперовулация, лапароскопски метод за in vivo получаване на яйцеклетки и др.

• Приложението на метода за оценка на телесното състояние при овце от Тракийската тънкорунна порода и Синтетична популация българска млечна, установяване на факторите, които влияят върху нея и връзката й с нивото на селекционните признаци, имащи важно значение при мениджмънта на стадата овце.

Научната продукция, с която участва кандидата и начина, по който е представена, заслужават висока оценка.

През последните 10 години доц. Славова е ръководител на два и участва в 18 научни проекта, финансирани от ССА, 4 от които са с целево финансиране. Участва в 7 проекта, финансирани по различни програми на ЕС и в 1, финансиран от Тракийски университет, ВМФ.

Кандидатът развива богата научно-организационна дейност. Участва в управлението на ПСЗ към ССА, в организационни и програмни комитети на международни и национални научни форуми, в редакционни колегии на национални, чуждестранни и международни издания и др.

Експертната дейност на доц. Славова включва участието й в научни звена за оценка на монографии, дисертации, рецензии на проекти и отчети и т.н.

Учебно-образователната й дейност през последните 8 год. се заключава в преподавателска работа - лекции и упражнения /199 часа/, обучение на специалисти и фермери /837 часа/, участие в изпитни комисии за докторанти и асистенти и т.н. Ръководител е на един докторант пред защита.

Давам положителна оценка на представената тематична справка на научните трудове, но би било добре при формулирането на приносите да се посочат и съответните статии.

Научната и практическа стойност в статиите е налице и трябва да се оценява по достойнство. Правилно поставените цели и методични постановки са й позволили да се изгради като един добър и целенасочен учен. Получените резултати от изследванията й дават възможност да се прояви като задълбочен, аналитичен, прецизен изследовател. Резултатите се интерпретират кратко, ясно и безпристрастно.

Заключение

Представените научни трудове от доц. Славова са широкоспектърни и проучват голям диапазон от въпроси, свързани с продуктивността, възпроизводителната способност, качеството на продукцията, икономическата ефективност от отглеждането на различните породи и кагетории овце и т.н. Изследванията са методически правилно проведени, а някои от получените резултати са с оригинален принос и ще намерят приложение както в научните изследвания, така и в широката практика. Кандидатът правилно анализира, интерпретира и прави логични изводи и препоръки от резултатите от изследванията.

Цялостната оценка на трудовете е, че те имат своята научна и практическа стойност, отговарят на изискванията на нормативните документи, което ми дава основание с убеденост да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително, както и да предложим на Научния съвет на Земеделски институт – Стара Загора, да утвърди кандидата доц. д-р Петя Колева Славова за академичната длъжност „Професор“ по научна специалност „Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването“ в професионално направление 6.3. „Животновъдство“.

14.12.2015г.
гр. Стара Загора

Рецензент:.....
/проф. дн Видьо Видев/